

**Oponentní posudek
na diplomovou práci Radky Sosíkové**

"Trest smrti"

Diplomová práce studentky 5. ročníku Právnické fakulty UK v Praze Radky Sosíkové, která je věnována problematice právní úpravy trestu smrti v USA, je psána z hlediska abolicionistického přístupu k tomuto druhu trestu, což se projevilo zejména v kapitolách věnovaných kritice trestu smrti a zákazu trestu smrti v mezinárodním právu. Zvolené téma je nepochybně aktuální i přesto, že trest smrti byl v České republice již na počátku devadesátých let zrušen (zákonem č. 175/1990 Sb.), neboť jak u nás, tak i v zahraničí (srov. například v této době iniciativy některých politiků v Polsku) se objevují hlasy volající po jeho znovuzavedení.

Předložená práce se po úvodu člení na kapitoly „Historie abolicionistického hnutí v USA“, „Trestní právo v USA a trest smrti“, „Nejvýznamnější precedenty Nejvyššího soudu USA“, „Argumenty a kritika trestu smrti“, „Zákaz trestu smrti v mezinárodním právu“ a „Závěr“. Všechny kapitoly jsou pak přehledně děleny na oddíly, případně i body. Na konci práce jsou zařazeny i přílohy, které fakticky dokládají některé údaje ohledně trestu smrti v USA a seznam abolicionistických a retencionistických států podle zdrojů Amnesty International. Připojen je též přehled použité literatury, který svědčí o opatření dostatečného množství literatury pro zvolené téma, která byla i náležitým způsobem v práci využita a citována.

Po stručném úvodu se diplomantka v kapitole věnované historickému vývoji abolicionistického hnutí věnuje jak jeho počátkům, tak i postupnému omezování používání trestu smrti v praxi i v legislativě v USA. Náležitým způsobem již v této kapitole reflektuje i zásadní vliv judikatury Nejvyššího soudu, zejména rozhodnutí ve věci *Furman v. Georgie* z roku 1972, v důsledku kterého došlo k desetiletému moratoriu na výkon trestu smrti v USA.

Klíčovou kapitolou je nepochybně kapitola 2. Trestní právo v USA a trest smrti, která tvoří jádro celé práce. Autorka v ní s potřebnou znalostí podává přehled rozhodujících otázek pro právní úpravu trestu smrti v USA i pro její aplikaci v praxi, včetně výkladu VIII Dodatku Ústavy Spojených států amerických, diskreční pravomoci státního zástupce požadovat trest smrti v konkrétním případě, zajištění práva na obhajobu, specifického průběhu trestního řízení, kde se nyní uplatňuje rozdvojené řízení na řízení o vině a na řízení o trestu atd. Velmi

zajímavé jsou i úvahy týkající se uplatňování přitěžujících a polehčujících okolností a jejich zvažování z hlediska možného uložení trestu smrti, jakož i popis úpravy přezkumného řízení, v rámci něhož se mi však nejeví zcela správné jeho chápání jako specifického opravného prostředku (viz pozn. na str. 34), neboť spíše jde o obligatorní přezkum rozhodnutí ukládajícího trest smrti zvláště, když je správně poukázáno na to, že přezkum rozhodnutí v případě trestu smrti je automatický, tzn. že odsouzený nemusí podat žádost o přezkoumání a dojde k němu na základě pořadu práva. Podobně tomu bylo v České republice za účinnosti úpravy výkonu trestu smrti podle dnes již zrušených ustanovení § 316 a násl. TrŘ (srov. i povahu platného § 174a TrŘ).

Přestože práce je psána s potřebnou znalostí systému amerického práva, kde základní roli hraje judikatura ve formě precedentů zejména Nejvyššího soudu USA, měla být větší pozornost věnována terminologii a jejímu převodu do českého jazyka, a to i přesto, že jsem si vědom obtížnosti tohoto úkolu, když některé instituty nemají potřebný ekvivalent v českém právu. Tak např. „indictment“ a „information“ jsou dva typy obžaloby v americkém trestním procesu, a proto termín „udání“ použitý pro „information“ (č. l. 19 práce) není zcela jistě vhodný, zvláště když jde o dokument sepsovaný prokurátorem. Tak např. výkladový slovník – *Gifis, S., H. Law Dictionary. Third Edition. Barron's Educational Series, Inc., New York, 1991, s. 236* – uvádí: „Information a written accusation of crime signed by the prosecutor, charging a person with the commission of a crime; an alternative to indictment as a means of starting a criminal prosecution.“ Použití termínu „information“ je vysvětleno následovně: *The purpose of an information is to inform defendant of the charges against him and to inform the court of the factual basis of the charges.* Podobně, byť možná méně výstižně je to vysvětleno i v českém překladu „*Black, H. C. Blackův právní slovník. 6. vydání. Victoria Publishing, 1990, s. 718*“.

Naproti tomu velmi kladně je třeba hodnotit kapitolu 3. věnovanou nejvýznamnějším precedentům Nejvyššího soudu USA, kde autorka podrobně rozebírá rozhodnutí *Furman v. Georgie (1972)* a *Greg v. Georgie (1976)*, která nepochybně byla klíčová pro další vývoj v přístupu k trestu smrti v USA. Zejména části věnované „concurring a dissenting opinions“ jsou pro právní chápání přístupu k rozhodování v systému „common law“ oproti rozhodování kontinentálním právem velmi zajímavé. Blíže se však autorka mohla zabývat těmito názory jednotlivých soudců Nejvyššího soudu z hlediska vlastního přístupu k problematice a pokusit se je jak z hlediska historického, tak i z hlediska chápání významu a dopadu trestu smrti v USA zhodnotit.

Podobně je tomu i v kapitole 4. Argumenty a kritika trestu smrti, kde také postrádám větší podíl vlastních názorů autorky na tyto jinak zevrubně rozebrané otázky. Těmto otázkám by se autorka měla věnovat při obhajobě diplomové práce, neboť ani závěr práce v tomto směru neobsahuje bližší úvahy.

Práce je psána srozumitelně a na potřebné jazykové úrovni. Velmi dobrá je celková úprava práce a její přehledné členění. Zpracováním práce s využitím zahraničních pramenů autorka také osvědčila schopnost pracovat s cizojazyčnou literaturou.

Předložená diplomová práce zcela vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci. Navrhovaná známka – 1 až 2.

V Praze dne 26. listopadu 2006

Oponent:

Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.

